

Kulturdepartementet*Enheten för kulturarv och livsmiljö***En museimyndighet för hela den historiska utvecklingen i Sverige**

I denna promemoria föreslås en organisatorisk förändring avseende myndigheten Statens historiska museer och myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet. I promemorian anges skälen för förändringen och vad syftet är. En bedömning görs även av konsekvenserna för verksamheten och personalen samt en tidplan för den fortsatta processen anges.

Överväganden och förslag

Förslag: För att skapa en central museimyndighet med ansvar för hela den historiska utvecklingen i Sverige, från äldre tid till i dag, föreslås att de uppgifter som myndigheten Statens historiska museer och myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet i dag ansvarar för samlas i en myndighet, Statens historiska museer.

I dag kan man konstatera att det saknas en central museimyndighet som har både uppgiften och förutsättningarna för att belysa Sveriges historia från äldsta tid till i dag. Inget centralt museum kan till exempel sägas ha i uppgift att samlat belysa samhällsutvecklingen i landet under den moderna tiden och utvecklingen av de moderna politiska och sociala institutionerna och processerna. Inte heller finns det någon myndighet som har den uttryckliga uppgiften att ur ett reflekterande perspektiv belysa framväxten av Sverige som nationalstat under modern tid, med allt vad det inneburit av politiska konflikter, sociala rörelser, identitetskamp och kulturproduktion. Det har inneburit att angelägna nya perspektiv och synsätt på Sveriges historia inte heller har kommit till uttryck.

En myndighet som ges ett sammanhållet ansvar bör ge förutsättningar för att behandla historien på andra sätt. Syftet är inte att återuppliva 1800-talsidén om ett nationellt museum för hela "kulturhistorien". Däremot kan en myndighet med en bredare uppgift ges möjlighet att förhålla sig till hela den historiska utvecklingen kronologiskt sett samt ges bättre förutsättningar för att använda sig av alla kulturella uttrycks-

former i sin verksamhet (arkeologiskt material, föremålssamlingar, konstnärliga verk etc.). En sådan myndighet bör framför allt kunna bli nationell på ett nutida sätt: den bör kunna spegla historiebrukets utveckling och de processer av nationsformering som legat till grund för hur vi i dag uppfattar Sverige och svenskhet.

Flera av de statliga museerna kan utifrån sina uppgifter och samlingsområden belysa delar och olika aspekter av den historiska utvecklingen i Sverige – Statens försvarshistoriska museer behandlar frågor om försvaret och krigsmaktens utveckling, Statens maritima museer ansvarar för att bevara och utveckla det maritima kulturarvet. På det konsthistoriska området finns Nationalmuseum och Moderna museet. Stiftelsen Nordiska museet är inriktat på att levandegöra minnet av liv och arbete i Sverige, företrädesvis för tiden efter 1521, vilket traditionellt inneburit en tydlig profil mot folklivsforskning och etnologiska perspektiv. Stiftelsen Arbetets museum har i uppgift att dokumentera industrisamhällets historia.

Statens historiska museer (SHMM) har i dag i uppgift att främja kunskapen om Sveriges historia generellt, men främst knutet till det arkeologiska material myndigheten förvaltar. För SHMM:s del ligger tyngdpunkten, både på grund av hur uppgifterna är formulerade och genom samlingarnas sammansättning, i dag på äldre- och tidigmodern tid samt på kyrklig konsthistoria. I myndigheten ingår även Kungl. Myntkabinettet – Sveriges ekonomiska museum, som skildrar hela den historiska utvecklingen inom sitt ämnesområde. I myndigheten Livrustkammaren med Skoklosters slott och Stiftelsen Hallwylska museet (LSH) ingår museerna Livrustkammaren och Skoklosters slott. Myndigheten förvaltar även Stiftelsen Hallwylska museet. Myndigheten har till uppgift att bevara och förmedla kulturarvet och att ge perspektiv på samhällsutvecklingen och samtiden med anknytning till dessa museer.

Under 1800-tal och tidigt 1900-tal kom de centrala museerna i Sverige genom sina verksamheter att bidra till föreställningar om nationens natur, konst, kultur och historia. Museerna kom att få rollen att förvalta det nationella kulturarvet utifrån sina respektive samlingsområden och har på så sätt bidragit till att befästa just detta kulturarvs betydelse för den nationella historien och identiteten. Museernas samlingar kan på så sätt sägas ha bidragit till att forma idéer om hur nationens historia ska berättas.

Sverige är i dag ofrånkomligt en del av en alltmer snabbföränderlig och globaliserad värld där många röster och perspektiv hela tiden bryts mot varandra. En tidigare föreställning om en existerande homogen nation har i dag ersatts av ett samhälle som istället strävar efter att erkänna och bejaka sin heterogenitet. I ett sådant samhälle kommer många olika kulturarvs- eller historiebruksprocesser att pågå parallellt och ibland på tvärs med varandra.

Dessa mångfaldiga perspektiv är utmanade för museiinstitutionerna, som utifrån samlingar av historiskt material har i uppgift att tillhandahålla berättelser om det förflutna. Tolkningar av förflutna skeenden har alltid varit tacksamma redskap när man önskar berättiga vissa perspektiv i nutiden. Museer är, genom det de lyfter fram att berätta, menings- skapande och det som berättas på museet blir många gånger normerande. Museerna behöver stå väl rustade för att kunna förmedla kunskap om och skapa utrymme för reflektion och diskussion kring historien just för att belysa komplexa och diversifierade relationer i såväl nutid som i dåtid.

Förslaget är nu att SHMM ska tillföras uppgifter som gör att myndigheten kan utvecklas till att ta det efterfrågade sammanhållna ansvaret. För att det ska vara möjligt måste verksamheten få en ökad bredd och omfattning avseende hur kompetenser och samlingar är sammansatta. Mot bl.a. denna bakgrund bör uppgifterna för myndigheten LSH överföras till myndigheten SHMM.

Därmed skapas, genom kompletterande samlingar, verksamheter och kompetenser en bredd som gör det möjligt för SHMM att kunna hantera mer omfattande och vidare uppgifter som omfattar hela den svenska historien från forntid till nutid. Myndigheten ska bidra till att skapa förutsättningar för det demokratiska samhällets utveckling och säkerställa ett reflekterande förhållningssätt till historien. En myndighet av detta slag kan genom öppenhet för olika perspektiv bli en avgörande kraft när berättelsen om nationen laddas om och fylls med nytt innehåll. Verksamheten vid myndigheten ska vara en angelägenhet för alla människor i samhället, oavsett bakgrund.

Genom denna strukturella förändring kan även den artificiella åtskillnaden mellan den kungliga historien och övrig svensk historia överbryggas. Den nuvarande uppdelningen har uppkommit som en följd av hur föremålssamlingar har införlivats i statens ägo och speglar i hög utsträckning ambitioner från tidigare epoker. Genom den föreslagna förändringen tas också ytterligare steg bort från en tidigare avgränsning av Historiska museets uppgifter till äldre tid.

Vilka perspektiv på den historiska utvecklingen som anläggs i verksamheten kommer sedan att vara upp till myndigheten själv att avgöra. Sådana avgöranden måste bygga på det befintliga kunskapsläget inom forskningen och på professionella överväganden i övrigt. Den organisatoriska förändring som föreslås syftar till att skapa goda möjligheter för detta arbete och för att stärka SHMM i en förnyad roll som en brett förankrad kunskapsinstitution som bidrar till forskning inom sitt ansvarsområde och som är både drivande och ledande i museisektorn som helhet.

Myndighetens breddade ansvar och verksamhetsbas skapar också förutsättningar för att bli en starkare aktör på den internationella arenan. Det är viktigt att vi på sikt i Sverige kan skapa fler museer som är tillräckligt starka för att även i ett internationellt perspektiv kunna hävda sig som intressanta vad gäller att företräda ny kunskap om sina ämnesområden och att utveckla själva utställningsmediet i nya riktningar. En sådan ambitionshöjning och större fokus på utmanande spetsverksamhet skulle också göra den mer relevant i den svenska offentligheten. För att få verkligt genomslag måste museerna genom kvalificerade produktioner kunna ta ökad plats i den samtida kultur- och samhällsdebatten.

Det huvudsakliga skälet för den föreslagna förändringen är alltså att skapa förutsättningar för att stärka kärnverksamheten och vidareutveckla den museala verksamheten i nya och efterfrågade riktningar. I utgångsläget handlar det framför allt om att skapa ett SHMM med starkare verksamhetsutveckling. Genom den föreslagna förändringen skapas förutsättningar för en vidareutveckling som bättre svarar mot framtida utmaningar. En sådan utveckling skulle också ge myndigheten tillgång till flera arenor för att vidareutveckla den publika verksamheten.

Organisatoriska överväganden

De starka verksamheterna Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet bör bevaras och fortsatt utvecklas även efter den föreslagna förändringen av LSH och SHMM. I fallet med Skoklosters slott och Hallwylska museet är detta givet eftersom de båda byggnaderna är själva besöksmålen. Vad gäller Livrustkammaren så medför även det faktum att det kan räknas som ett av Sveriges äldsta museum ett krav på särskild hänsyn i detta avseende. Det goda samarbetet som i dag finns mellan Kungl. Hovstaterna och Livrustkammaren ska även fortsättningsvis främjas och ges förutsättningar att utvecklas ytterligare.

Det bör övervägas om insynsrådet vid SHMM efter den föreslagna förändringen behöver tillföras ny kompetens som svarar mot myndighetens breddade uppgifter och ansvarsområden.¹

Bakgrundsinformation om de berörda myndigheterna

Som grund för ett ställningstagande till den föreslagna omorganisationen redovisas i det följande viss kortfattad bakgrundsinformation om de berörda myndigheterna. Det handlar dels om verksamhetens inriktning och omfång i dag, dels om en kort historik.

---

¹ Befintliga ledamöter i insynsrådet (förordnande den 11 december 2014) är Seher Yilmaz, styrelseordförande i Rättviseförmedlingen, Johanna Sandahl, ordförande i Naturskyddsföreningen, Eskil Franck, tidigare överintendent vid Forum för levande historia samt Anders Högborg, docent och lektor vid Linnéuniversitetet.

Statens historiska museer

I myndigheten Statens historiska museer (SHMM) ingår Historiska museet (SHM) och Kungl. myntkabinettet (KMK) – Sveriges ekonomiska museum. Myndigheten svarar också för driften av Tumba bruksmuseum (TBM) enligt avtal med Stiftelsen Tumba bruksmuseum. Från och med 1 januari 2015 ingår även den arkeologiska uppdragsverksamheten i SHMM (Arkeologerna). Denna del av verksamheten ingick tidigare i Riksantikvarieämbetet (RAÄ).

SHMM är en enrådsmyndighet med insynsråd och leds av en överintendent som samtidigt är museichef för Historiska museet. Myndigheten har sitt säte i Stockholm och har lokaler i Stockholms innerstad. Överintendenten är myndighetschef och utses av regeringen². Enheten Kungl. myntkabinettet med Tumba Bruksmuseum leds av en egen museichef som utses av myndigheten. Den uppdragsarkeologiska verksamheten bedrivs vid fem olika regionkontor: Hägersten, Uppsala, Linköping, Lund och Mölndal. Enheten för uppdragsarkeologi är helt finansierad av externa intäkter.

Enligt förordningen (2014:1097) med instruktion för Statens historiska museer har myndigheten i dag till uppgift att främja kunskapen om och intresset för Sveriges historia och att bevara och utveckla det kulturarv som myndigheten förvaltar. Den verksamhet som bedrivs vid SHMM fungerar väl. Den dialog som förts med RAÄ har fungerat väl och gjort inordnandet av den uppdragsarkeologiska verksamheten smidig och välfungerande. Vidare uppvisar SHMM ökande besökssiffror och nöjda besökare. Genom extra resurser och strategier för accession har myndigheten minskat eftersläpningen i accession (införlivande av föremål i samlingar).

Myndigheten har 251 anställda, vilket motsvarar ca 220 årsarbetskrafter varav två tredjedelar är tillsvidareanställda (27 % är visstidsanställda och 12 % timanställda). Av de anställda är 66 procent kvinnor och 34 procent män. Medelåldern bland de anställda är 48 år (alla uppgifter avser september 2015).

---

² Nuvarande överintendent Maria Janséns förordnande gäller t.o.m. 2018-08-19.

Nyckeltal SHMM	2013	2014	2015	2016
Anslag (tkr)	85 300	91 400	91 700	99 500
Antal besökare	171 000	186 000	216 682	-
- varav på SHM	126 000	132 000	154 000	-
- varav på TBM	11 000	13 000	15 000	-
- varav på KMK	34 000	41 000	47 000	-

Anm. Avrundade besökssiffror utifrån den officiella museistatistiken. Anslag från RB.

Kort historisk överblick

Myndigheten Statens historiska museer bildades 1998. Men de ingående museerna har en betydligt längre historik.

Historiska museets samlingar består främst av arkeologiska föremål från Sverige och svensk kyrkokonst. Föremålen kommer från hela landet. Samlingarna omfattar ca 10 miljoner enskilda föremål fördelade på 34 000 inventarienummer. Myndigheten Statens historiska museer inrättades 1 januari 1998 när verksamheten avskiljdes från Riksantikvarieämbetet. De ingående museerna – och framför allt samlingarna – har dock en betydligt längre historia.

Samlingarna kan räkna sitt ursprung från 1500-talet och tillvaratagandet av vissa äldre svenska mynt för statens räkning. Ända till början av 1800-talet var det också i hög utsträckning mynt och medaljer som förvärvades. Samhällsutvecklingen gjorde att man under andra hälften av 1800-talet och början av 1900-talet kom att påträffa ett stort antal fornsaker i jordbrukslandskapet. SHMM är, enligt 2 kap. KML, ålagda att löpande ta emot en betydande del av de arkeologiska föremål som varje år framkommer vid arkeologiska undersökningar i landet. Detta har inneburit att de arkeologiska samlingarna i Historiska museet växt i omfång.

De samlingar som i dag förvaltas av myndigheten har genom åren förvarats i olika byggnader: till exempel Antikvitetskollegiets lokaler på Helgeandsholmen, Stockholms slott och Nationalmuseumbyggnaden på Blasieholmen. Lokalerna i Nationalmuseumets byggnad upplevdes snart vara alltför trånga för museet och det år 1930 nyinrättade Riksantikvarieämbetet. Vid slutet av 1930-talet stod det klart att Historiska museet och Kungl. myntkabinettet skulle få nya lokaler vid Narvavägen på Östermalm. I april 1943 invigdes slutligen det nuvarande Historiska museet på Narvavägen med den programmatiska utställningen "10 000 år i Sverige".

Kungl. myntkabinettet har samlingar av mynt, sedlar och andra betalningsmedel, samt medaljer och föremål med finanshistorisk anknytning från olika tider och länder. Kungl. myntkabinettet har sedan 1975 varit ett museum inom myndigheten Riksantikvarieämbetet med Statens historiska museer, flyttade 1996 in i sina nuvarande lokaler på Slottsbacken i Gamla stan. Året efter invigdes utställningarna och 1998 blev

verksamheten en del av den nybildade myndigheten Statens historiska museer.

Tumba bruksmuseum öppnades 1968 men drivs sedan 2004 av myndigheten Statens historiska museer. Museet berättar historien om svenskt papper, tidig arbetsinvandring, Riksbankens och sedeltryckeriets historia och berättelsen om livet och arbetet i bruket samt om Botkyrka kommun. Svenskt sedelpapper har tillverkats i Tumba bruk, strax söder om Stockholm, sedan 1755. Dessutom tillverkas både svenska och utländska sedlar i bruket sedan 1970.

Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet

I myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet (LSH) ingår museerna Livrustkammaren och Skoklosters slott. Myndigheten förvaltar Stiftelsen Hallwylska museet. Enligt förordningen (2007:1195) med instruktion för Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet har myndigheten i dag till uppgift att bevara och förmedla kulturarvet och att ge perspektiv på samhällsutvecklingen och samtiden med anknytning till dessa museer.

LSH är en enrådsmyndighet utan insynsråd och leds av en överintendent. Överintendenten är myndighetschef och utses av regeringen³. Myndigheten har sitt säte i Stockholm och har lokaler i Stockholms innerstad.

Myndigheten bedriver en innovativ och uppskattad verksamhet. Samverkan med en mångfald av aktörer skapar kvalitet. LSH har under de senare åren fortsatt arbeta med hur man kan integrera s.k. normkritiska perspektiv i utställningar oavsett vilka ämnen eller artefakter verksamheten utgått ifrån. Besökssiffror visar också på en positiv utveckling inte minst för Skoklosters slott. Myndigheten fortsätter att ligga i framkant vad gäller digital tillgänglighet och utveckling och har för detta även uppmärksammat internationellt.

Myndigheten har 63 anställda, vilket motsvarar ca 54 årsarbetskrafter (48 % är tillsvidareanställda, 12 % är visstidsanställda och 40 % är timanställda). Av de anställda är 70 procent kvinnor och 30 procent män. Medelåldern bland de anställda är 47 år (alla uppgifter avser september 2015).

---

³³ Nuvarande överintendent Magnus Hagbergs förordnande gäller t.o.m. 2017-05-31.

Nyckeltal LSH	2013	2014	2015	2016
Anslag (tkr)	42 100	44 000	44 100	55 800
Antal besökare	393 000	453 000	446 000	-
- varav på Livrustkam.	240 000	289 000	270 000	-
- varav på Skokloster	52 000	69 000	72 000	-
- varav på Hallwylska	101 000	95 000	104 000	-

Anm. Avrundade besökssiffror utifrån den officiella museistatistiken. Anslag från RB.

Kort historisk överblick

Den nuvarande myndigheten LSH bildades 1978 – och Stiftelsen Hallwylska museet formellt sett 2004 – men alla de ingående verksamheterna har en betydligt mycket längre historia.

Livrustkammaren kan räknas som Sveriges äldsta museum. Redan i början av 1600-talet bestämde Gustav II Adolf att de kläder som han hade använt i fälttåg i Polen skulle bevaras ”uthi Rust-Cammaren till en evig åminnelse”. Detta tillsammans med de svenska kungarnas vapenförråd lade grunden till Livrustkammaren. Genom århundradena har sedan vapen och föremål som dräkter, hästmunderingar och vagnar förts över från den kungliga Klädkammaren och Hovstallet till Livrustkammaren.

Under Livrustkammarens långa historia har samlingarna flyttat runt till en mängd olika platser. Från början fanns de på slottet Tre Kronor och sedan under en lång period i palatset Makalös. Under 1800-talet flyttades samlingarna runt till flera olika lokaler och föremålen delades också upp. År 1850 samlades de åter ihop i en livrustkammare som var inrymd i Arvfurstens palats vid Gustav Adolfs torg.

Under åren 1865-1883 låg Livrustkammaren i Nationalmuseum. Nationalmuseum rymde då inte bara konstsamlingar utan även de föremål som i dag finns på Historiska museet. Livrustkammarens samlingar utökades under perioden och till slut fick de inte längre plats i Nationalmuseum utan flyttade tillbaka till Slottet. När kungafamiljen sedan behövde lokalerna i Slottet flyttades Livrustkammaren till Nordiska Museet. Där stod föremålen uppställda i stora hallen under åren 1906–1977. Sedan 1978 är Livrustkammaren dock tillbaka som hyresgäst i Stockholms Slott. Endast en liten del av alla föremål är dock utställda i museilokalerna på slottet, resten finns i externa magasin och tas fram till specialutställningar eller lånas ut till andra museer.

Skoklosters slott är det största privatpalats som har byggts i Sverige. Arkitekturen, de intakta interiörerna och föremålen gör slottet till ett av Europas främsta barockslott. Slottet uppfördes 1654–1676 av greve Carl Gustaf Wrangel under den svenska stormaktstidens höjdpunkt. Efter

Wrangels död övergick ägandet till familjen Brahe och slottet blev sedermera ett fideikommiss. Skokloster var i familjen Brahes ägo till dess ätten utslöcknade 1930 då det genom arv övergick till familjen von Essen. År 1967 köptes Skoklosters slott och de cirka 50 000 inventarierna av svenska staten och blev ett statligt museum.

I Skoklosters omfattande samlingar finns möbler, konsthantverk, textilier, vapen och böcker från 1600-talet. Därtill finns föremål från slottets senare ägare under 17-, 18- och 1900-talet. På Skokloster finns flera vapensamlingar och ägarfamiljerna har genom åren även samlat konst, textilier, konsthantverk, böcker och keramik.

Hallwylska museet är inrymt i Hallwylska palatset på Hamngatan i Stockholm. Palatset är ritat av arkitekten Isak Gustaf Clason åt makarna von Hallwyl, en av Sveriges rikaste familjer vid tiden. Bygget tog fem år och 1898 flyttade Wilhelmina och Walther von Hallwyl med tjänstefolk in i huset på 2 000 kvadratmeter och 40 rum. Huset och dess lösöre blev genom en donation till svenska staten 1920 museum 1930 och öppnade för allmänheten 1938.

Tillsammans med fastigheten och lösöret donerades även ett kapital på 1,12 miljoner kronor. På grund av vissa oklarheter i donationsvillkoren registrerades de Hallwylska donationsmedlen inte som en stiftelse av länsstyrelsen förrän 2004. Som förvaltare registrerades då myndigheten LSH. Lagfarten på fastigheten med Hallwylska palatset fördes genom ett riksdagsbeslut också över på stiftelsen 2012.

Bedömning av de organisatoriska förutsättningarna

Bedömning: LSH är i sin nuvarande form bunden med riksdagen sedan inrättandet 1978 och förslaget som innebär att LSH avvecklas måste därför underställas riksdagens beslut för att den föreslagna förändringen ska kunna genomföras. I övrigt finns det inga formella hinder för att genomföra förändringen. Det finns beredskap och förutsättningar i respektive organisation för att en sådan process ska kunna bli framgångsrik.

Museiutredningen lämnar i betänkandet Ny museipolitik (SOU 2015:89) inget förslag om organisatoriska förändringar avseende de centrala museerna utan framhåller i stället att strukturella problem bör hanteras genom utveckling av ett kvalitetsdrivande system. Utredningen framhåller dock att de särskilda förvaltningspolitiska förutsättningar som föreligger på kulturområdet, med oproportionerligt många små myndigheter, talar för att sammanslagningar av befintliga centralmuseer ändå kan behöva ske. Utredningen framhåller vidare att från ett strikt förvaltningspolitiskt perspektiv kan sammanslagningar i större myndigheter få positiva konsekvenser för regeringens hantering av den omfattande styrningen på kulturområdet. Om detta bedöms nödvändigt anför utred-

ningen att alternativet med museikonserter i många fall kan vara att föredra.

LSH är i sin nuvarande form bunden med riksdagen sedan inrättandet 1978 (se prop. 1977/78:100, bilaga 12, s. 128) och förslaget till förändring måste därför underställas riksdagens beslut för att den ska kunna genomföras. I övrigt finns det inga formella hinder för att genomföra den föreslagna förändringen att inordna LSH:s uppgifter i SHMM. En konsekvens av detta är att LSH avvecklas och upphör som myndighet.

Stiftelsen Hallwylska museet bildades 2004 för att förvalta de Hallwylska donationsmedlen. Det är en stiftelse med s.k. anknuten förvaltning som förvaltas av myndigheten LSH. Senast i samband med att ägandet av fastigheten Hallwylska palatset överfördes från statens allmänna fastighetsfond till stiftelsen övervägde regeringen denna stiftelsekonstruktion. Det finns inga skäl att i den aktuella processen åter ifrågasätta stiftelsekonstruktionen som sådan, utan det är enbart förvaltningsansvaret som bör flyttas över. LSH är en välfungerande myndighet med en verksamhet som utvecklats väl, med bl.a. en omfattande publik verksamhet och ett digitalt tillgängliggörande i framkant. En omorganisation (till en s.k. matrisorganisation) genomfördes för ett par år sedan inom LSH.

SHMM är en myndighet som utvecklats på ett positivt sett under nuvarande ledning, bl.a. har man kunnat hantera organisatoriska förändringar och eftersläpningar inom samlingsförvaltningen samtidigt som man förmått utveckla sin publika verksamhet. SHMM har nyligen genomgått en större utvecklingsprocess i och med övertagandet av den uppdragsarkeologiska verksamheten från Riksantikvarieämbetet. Denna process har förlöpt väl och det finns nu möjlighet att ta nästa steg i utvecklingen av myndighetens uppdrag.

Denna samlade bedömningen av beredskapen inom de respektive organisationerna är att uppdraget att förbereda och genomföra den föreslagna förändringen kan ges till SHMM och LSH. Det är dock viktigt att förändringsprocessen genomdrivs med tydlig och konsekvent kommunikation till medarbetarna vid de två myndigheterna, där regeringens intentioner, dvs. en bred satsning på en museimyndighet för hela den historiska utvecklingen i Sverige tydliggörs.

Bedömning av de ekonomiska och personella konsekvenserna

Bedömning: Den föreslagna förändringen bedöms kunna ha en viss effektiviseringspotential. På sikt borde det kunna frigöra medel för angelägna satsningar på kärnverksamheten inom ramen för en samlad myndighet.

Det aktuella förslaget till organisationsförändring syftar till att skapa en effektiv och ändamålsenlig myndighetsstruktur. Målet är att med ett

utökat ansvar och vidgad kompetens skapa möjligheter att belysa hela den historiska utvecklingen i Sverige på nya sätt genom en sammanhållen central museimyndighet, inte att spara pengar. Med detta sagt så kan det ändå konstateras att förslaget bör kunna ge vissa effektiviseringsvinster. Dessa kan dock hämtas hem först på ett par års sikt.

Områden för framtida effektiviseringar är framför allt kärnverksamhetsnära uppgifter, med effektivare användning av de kompetenser som krävs för att utveckla och bedriva museiverksamhet. Vad gäller hanteringen av rent administrativa uppgifter som ekonomisystem, offentlig upphandling, ärendehantering, arkivering och personalfrågor är bedömningen att mycket redan har effektiviserats genom användning av tjänster hos Statens servicecenter.⁴ Den föreslagna förändringen kan vidare skapa förutsättningar för en effektiv lokalanvändning. Förändringen bedöms också kunna få positiva effekter för den framtida kompetensförsörjningen genom de möjligheter som skapas inom en större myndighet.

Vid genomförandet av förändringen ska de berörda myndigheterna beakta 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd. Vilka framtida personalkonsekvenser detta leder till kan för närvarande inte bedömas.

En ekonomisk fördel för de aktuella verksamheterna med det aktuella förslaget är att med ett större och samlat anslag följer också möjligheten till bättre planeringsförutsättningar, vilket kan gynna verksamheten.

De två myndigheterna har enligt regleringsbrevet för 2016 ramanslag på 99,5 miljoner kronor (SHMM) respektive 55,8 miljoner kronor (LSH). Eftersom syftet inte är att genomföra besparingar, utan att skapa en samlad myndighetsorganisation som kan svara upp mot breddade uppgifter, bör de ingående anslagen oavkortat disponeras av myndigheten som får ett utökat ansvar till följd av den föreslagna förändringen.

Tidplan och process för genomförandet

Förslag: Den organisatoriska förändringen ska träda i kraft den 1 januari 2018.

LSH är i sin nuvarande form bunden med riksdagen sedan inrättandet och regeringen behöver därför ha dess medgivande för att ändra denna. Efter riksdagens beslut kan regeringen besluta om uppdrag till LSH och SHMM att under 2017 förbereda överföringen och inordnandet av uppgifterna vid LSH i SHMM. Förslaget är att den organisatoriska förändringen ska träda i kraft den 1 januari 2018.

Både förvaltningsutgifterna för LSH och för SHMM belastar anslaget 8:1 Centrala museer: Myndigheter, under utgiftsområde 17. Ändamål för

⁴ Jfr bedömningen i *Ny museipolitik* (SOU 2015:89), s. 199-201.

anslaget behöver dock ändras i samband med att förändringen träder i kraft. Det kan – tillsammans med andra eventuella budgetkonsekvenser – regleras i budgetpropositionen för 2018. Beslut om ny instruktion och regleringsbrev för SHMM och om att upphäva instruktionen för LSH kan fattas när riksdagen fattat beslut om budgeten för 2018, dvs. troligen i december 2017. Besluten kan dock förberedas tidigare.